

Nf. 24.

PROGRAMMA
DE
PHYSICA CUM MEDICINA
CONJUNGENDA

QVO
DOMINOS STUDIOSON
NATALIUM DECORE AC ERUDITIONIS LAUDE
ORNATISSIMOS
AD LECTIONES SUAS
HOC SEMESTRI SPATIO HABENDAS
INVITAT

D. PETRUS GERIKE
MEDICINÆ ET PHILOSOPHIÆ
PROFESSOR PUBLICUS

D. VIII. OCTOBR. A. O. R. MDCCCXXIV.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,
LITTERIS IOAN. FRID. KROTTENDORFFII, ACAD. TYPOGR.

Q. D. B. V.

Uamvis haut omnino
verisimile videri possit, quod

Cellsius in præfatione libri de Medicina primi affirmat, morborum curationem & rerum naturæ contemplationem sub iisdem autoribus natam esse; atque historiarum etiam monumenta satis evidenter doceant,

medendi artem longe ante Philosophorum tempora passim a multis tentatam, & deinceps alibi, quam in illorum gymnasiis diligentius ac melius excultam esse: illud tamen apparet, ex quo tempore Philosophiæ naturalis studium paulo magis effloruit, tam semper præclare de ejus usu in arte medica sensisse huius Professores, ut truncam hanc & debilem sine illa dictitantes, si non pari utramque disciplinam, at certe non parva priorem illam industria agitaverint. Eisdem sibi insistendum viæ existimasse, qui post renata literarum studia apud nos & proximas nobis gentes Medicinam exercuerunt, cum scripta a multis edita indicant, tum illud diuturna consuetudine receptum, quod in Anglia & nostra etiam Germania Medici Physiæcorum titulo insigniri soleant: sive eum sua sponte, sive ab aliis impositum, sibi ab initio vendicaverint. Quo illud iure fecerint plurimi & adhuc faciant, aut quam prospere illud Philosophiæ naturalis & Medicinæ connubium olim huic cesserit, dicendi hic non est locus: etsi ego, qui magnopere de eo gratulandum Medicinæ non puto, nihil tamen prorsus inde hanc traxisse commodi, aut infelici omnino fidere institutum illud fuisse, affirmare nollem. Miror potius seculi nostri mores, & mutationem, quam recentiora tempora, sicuti multis aliis in rebus, ita in hac quoque, quo fide re, incertum, attulerunt. Postquam enim iis disciplina naturalis rectius, quam olim exulta, & ingenti novorum inventorum multitudine decorata in omnium fere animis sui admirationem excitare, ac præstantissima ingenia in amorem nova hac sua pulchritudine divitiis.

vitiisque suis pertrahere cœpit; sui tædium, a quibus constanter ad huc & præcipue culta erat, Medicis movit, ut non modo indignam eam nunc multi ex his statuunt, in qua operam suam & industriam collocent, sed tanto etiam in arte ipsa præclarius versati cupiant videri, quanto rerum physicarum magis rudes & ignari deprehendantur. Non equidem sane, an rerum naturæ contemplatio ad artem pertineat, recens nata & agitata quæstio est. Fuisse enim jam vetustioribus temporibus, qui id negare auderent, si alia nos ex antiquitate testimonia deficerent, supra allegata elegantissima Celsi præfatio sufficere possêt; ubi quibus argumentis veteres Dogmatici, Empirici ac Methodici, quam hac de re quivis foverunt sententiam, contra dissentientes tueri laboraverint, breviter, at perspicue exposuit. Sed uti in Empiricorum, de Methodicis enim non opus est dicere, cum nemo hodie nomen suum aperte in hac secta profiteatur, rationibus, quantumlibet speciosis, ea vis non inest, ut Philosophiæ naturalis studium in Medicina minus esse necessarium evincant: ita tamen justa rem lance æstimantibus facile patet, non inapte contra adversam sibi partem, quæ rationalem Medicinam profitebatur, eos pugnasse. Neque etiam ad Dogmaticos conturbandos magna arte opus erat; quamdiu his nihil egregii e suppellestili sua depromere licebat, quo utilitatem, quam istud Philosophiæ naturalis studium Medicinæ præstare tam contentiose affirmabant, rite probarent. Quam enim assertis suis fidem facerent allegatione vocabulorum sensu carentium & inanium speculationum, quibus veterum Physica unice fere absoluebatur. Quare etiam rectissime jam statuit Hippocrates *lib. de Vet. Medic. S. 30. edit. Linden.* ea, quæ Sophistis quibusdam aut Medicis de natura dicta sint aut scripta, minus medicæ arti convenire, quam pictoriæ. Qui ergo? num quæstionum physicarum tractatio à Medicina separanda est? Ita vero multi censent, qui ea, quæ in sui temporis Sophistas recte dixit Hippocrates, quæve olim ab Empiricis contra Dogmaticos non pessime disputata sunt, ne prorsus dubites, quam pulchre in ea, quam contemnunt, scientia versati sint, hodieque, tanquam diuturnitate temporis nondum omnem amisissent vim, usurpare non erubescunt.

bescunt. Alii, etsi Medico studium aliquod in rerum natura contemplatione ponendum arbitrentur, non tamen præter ornamentum inde quicquam illi accedere perhibent, in ipsam artem commodi aliquid redundare negant. Facile intelligitis, Nobilissimi Domini Studiosi, Vos inprimis, qui arti medicæ labores Vestros consecravistis, non de re parvi momenti disceptationem esse, ac multum referre, quid ei veri falsique insit, probe exploratum aliquem perspectumque habere, antequam in isto itinere per Medicinæ campum longius sibi procedendum statuatur. Si enim inanes & incertæ tantummodo speculationes in Physica traduntur, aut ad medicam artem ea nil pertinet, recte suis rebus sine dubio consulunt, qui missis illis ambagibus quam maturime ad Æsculapii templum contendunt: si præter ornamentum nihil inde sperare licet, hac saltem tempestate irritum multis laborem suscipere viderer, a tam vili & incongruente argumento commendationem pulcherrimæ quamvis scientiæ petiturus: sin, quæ celeberrimorum olim & nostro ævo Medicorum sententia est, præclaram, arti lucem & utilitatem illa præbet, neque illa carere Medicus prorsus potest, qui omni ex parte officio suo satisfacere cupit; omni sana cura, opera & contentione an nitendum Vobis ulro existimabitis, ut præstantissimas veritates, quas recentior Physica pandit, in Vestrum & artis ornamentum & usum colligatis. Sed mihi jam non est constitutum, ea omnia conquirere, quibus, quam utile & necessarium illud Physicæ & Medicinæ sit connubium, evincere liceret. Latissime enim hoc argumentum patet, & magis commode lectionibus ipsis Medicis seponitur. In præsentī ex amplissimo, qui se mihi offert campo, pauca tantum quædam decerpam, aut potius brevem totius rei ideam sistam. Si omne Medici officium iis modo limitibus clauderetur, ut præter sanitatis conservationem & morborum curationem nil quicquam præstare deberet: nunquam tamen is partes suas, nisi rerum naturalium scientia probe excultus, recte & decenter explere posset. Duo enim inprimis in eo, qui cum ratione in tam gravibus negotiis versari cupit, requiruntur: alterum, ut corporis humani, tum integri, tum labe quadam affecti, rationes exploratas habeat; alterum

rum

CUM MEDICINA CONJUNGENDA.

rum, ut non modo earum rerum, quarum in quolibet ejus statu usus esse aliquis potest, sed quæcunque mutationem in eo quandam producere valent, naturam & quam in illud agendi vim habeant, quam fieri potest, accuratissime intelligat. Jam quemadmodum ea, quæ de natura, sanitate & morbis, in quarum rerum explicatione corporis humani theoria versatur, veteres Sophistæ & Medici quidam disputarunt, arti pictoriæ, quam medicæ, vel potius Poëtarum fabulis rectius convenire omnino existimanda sunt; atque ego illi, siquidem arti rite faciendæ inservire utiliter debeat, præcipuum ab observatione eorum, quæ in sanitate & morbis accidunt, petendum præsidium semper judicavi: ita, siquis Anatomix & Physicæ solidioris luminibus careat, necquicquam eum de vita hominis & sanitate ratiocinari, morborum vero explicationem mancam, mutilam & irritam asserere necesse est. Possem, si cui hæc assertio dubia videretur, eum ablegare ad scripta veterum Medicorum, qui istis luminibus destituti, vel saltim non satis instructi, innumeris fgmentis artem olim deturparunt, ut collatis illis cum recentiorum theoriis, quantum ab utraq; illa disciplina incrementum Medicinæ accesserit, ac nunc earum ope plurima in hac sint emendata, imple reputaret; aut, si acrius etiam insisteret, ab eo requirere, ut ostendere mihi vellet theoriam aliquam, sive olim sive noviter conscriptam, cujus sincerissima pars non vel Anatomicorum vel Physicorum inventis nitatur, reliqua vero, quæ præter observationes accessit, non sine ullo Medicinæ detrimento abesse queat: sed quia Vobis, Nobilissimi Philiatræ, sive nuper Medicinæ campum ingressi estis, vel adhuc ingressuri, sub ipsum curricula initium labor iste commendari non debet, sive aliquos jam progressus fecistis, suscipiendus tamen is forte non videtur; sententiæ meæ rationes, a re ipsa desumptæ hic a me allegandæ sunt. Cum corporis humani conservatio proposita Medico sit, omnis vero sanitatis & morborum ratio in ejus vel integritate vel labe aliqua consistat, & quæcunque vel vitam ejus conservant, vel morbis producendis idonea sunt, vel his profligandis apta, in illud proxime, imo solum, agendi vim habeant: sequitur non modo theoriam corporis humani Medico necessa-

cessariam, sed etiam omnia in illa ex corporis natura explicanda esse. Pauca mihi nunc de corporis artificio dicenda sunt, ut, quae sit Physicæ utilitas, appareat. Deprehenduntur ergo in eo primo partes solidæ, deinceps in his contenta varii generis liquida. In solidis considerari debent vel admiranda illa structura, quæ una cum liquidis, in suo quibusvis receptaculo latentibus, compositum illud, quod corpus humanum vocamus, constituit, vel partium minimarum, ex quibus majores conflatae sunt, natura & compositio. Illius nobis ob oculos ponere artificium præclaris hactenus, neque iis infelicibus ausibus aggressi sunt Anatomici, eoque sine antiquissimis jam temporibus Philosophi Anatomiam sibi vendicaverunt. Liquidorum vero & particularum, ex quibus fibræ & vasa coagmentata, sunt, diversitati cognoscendæ non tam Chymia, quam universa Physica egregiam operam commodavit, atque huic ipsi, quæcunque non modo de singularum partium, seu solidarum, seu fluidarum, sed etiam de universi corporis viribus, usu & effectibus nobis constant, accepta referre merito debemus. Videtis, quam causam, & num hanc satis gravem habuerint Medici rationalem Medicinam professi, cur & disciplinam naturalem & Anatomiam, quæ ejus pars est, cum arte sua conjungendas existimaverint. Sed quod in illa in genere recte reprehenderunt recentiores Philosophi, materiæ solum contemplatione eam absolutam antea esse, motuum vero, in quibus omnis materiæ actio consistit, regulas prorsus neglectas; id sibi tanto magis in corporis nostri scientiæ emendandum statuerunt Medici quanto clarius perspexerunt, omnem mirabilem & varium illum apparatus, qui in corpore nostro conspicitur, non alium in finem a summo Conditore productum esse, quam ut variis hisce motibus, quos in eo constanter celebrari observamus, & in quibus omnis vitæ ratio consistit, perficiendis machina idonea redderetur, & sine motuum doctrina structuræ, virium, effectuum & usuum explanationem imperfectam esse, adeoque sine illa doctrinam de natura corporis, de sanitate & morbis, irritam & mancarn relinqui. Fuit hæc ratio, quare Mechanicam quoque in Medicinam recentissimis temporibus introducerent nonnulli præstantissimi in arte Viri, & quare ex principiis

piis mechanicis non minus in Medicina, quam in univerſa Phyſica
deducenda omnia eſſe ſtatuere. Tranſeat nunc illa quæſtio: in
quos motus corporis anima ſibi imperium vendicet? eſt rationi mi-
nus videatur repugnare, poſſe aliquem non modo univerſæ reip. ſed
ſingulis etiam familiis, imo ſingulorum hominum ſaluti & commo-
dis ſapientiſſime proſpicere, ut tamen ſibi neque conſiliorum ſuo-
rum, neque conditionis civium prorfus ſit conſcius, quam animam
omnes illos infinitos & diverſos motus, qui in corpore noſtro ſin-
gulis momentis fiunt, provido conſilio dirigere, quamvis nec in-
ſtrumenta, quibus ad hoc negotium opus eſt, nec regulas, ſecundum
quas peragi, nec fines, ad quos dſtrigi omnia debent, norit: quæ
ipſam omnia non noſſe, h. e. omnium, quæ geruntur in corpore
noſtro, ignariſſimam eſſe, non alio teſtimonio opus habemus, quam
quo labefactato omnis veritas dubia redditur, h. e. conſcientiæ no-
ſtræ. Poſito tamen, omnes motus ab animæ dependere, niſi tamen
quis eſſe, ſine idoneis eam inſtrumentis quemvis motum pro
arbitrio ſuo producere poſſe, neque omnia in C. N. ſecundum ex-
quiſitiſſimas motuum regulas fieri, quod fieri plane nequit; aut vi-
am oſtenderit, qua eorum illius conſiliorum, quorum ſibi prorfus
non eſt conſcia, arcana rimari, aut in iis quicquam mutare liceat;
cur illa de corporis mechanicino, quam de animæ conſilii & inten-
tionibus tractatio magis à Medico prætermitti queat, aut cur illa
prætermitti omnino queat, hæc nequeat, rationem nullam video:
eſt de mutationibus, quæ in certis caſibus in C. N. animæ imperi-
um vel pathemata ſequuntur, tractationem minime prætermittendam
putem. Hæc vero ipſa jam factæ cum corpus tantummodo concer-
nant, & huic ſoli medelam afferre Medicus poſſit, non alia princi-
pia ad eandem explicandas opus habet acceſſere, quam hæcenus à
me commendata, h. e. mechanico-phyſica, ſique ex his problema
reſolverit, quæſito ſatiſfeciffe exiſtimandus eſt. Non hæc a me eo
proponuntur, ut ſummis Viris, qui aliter ſentiunt, contradicendi
occaſionem quæram. Nunquam me inanis iſta gloria vexavit. Pa-
ce tamen illorum mihi licuerit, occaſione ita ferente, imo poſtulan-
te, principia, quibus theoria medica mihi inniti debere videtur, in-
dicare, & objectionibus vel ſuſpicionibus, quibus anima prorfus ſi-
lento

lento transmissa anam præbere potuisset, ire obviam. Sed ut illa omnia e Physica, principiis mechanicis nixa, atque Anatomia accersita auxilia, nisi quis utriusque ignarissimus osor sit, theoriam elegantiorum reddere facile largiatur: præter tamen elegantiam nihil profus conferre, ad Praxin inepta esse; ipsam quoque theoriam, si arti quidem recte faciendæ inservire debeat, longe aliis fundamentis superstruendam esse, quidam existimabant: quorum quoad prius asseritum errorem multis argumentis ex ipsa Praxi desumptis evidentissime demonstrare in promptu quidem foret: sed, cum is non nisi ab iis foveri possit, quam qui non satis perspiciunt, qua methodo præstantissimæ multæ veritates ad usum medicum pertinentes a recentioribus repertæ fuerint, quæ ratione altera alterius cognitione nitatur, adeoque longam hæc res deductionem postulet, eandem nunc exequi loci hujus angustia vetat. Quatenus tamen de aliis fundamentis, quibus egeat Medicina, a multis dici solet, pauca hic monenda sunt. Id sibi nimirum volunt, non ad artem faciendam speculationes sufficere, sed observationem potissimum accuratam phenomenorum in corpore tum sano, tum ægro, requiri. Recte omnino! Idem vero clamant Philosophi nunc omnes, ac sine observationibus non modo doctrinam de corpore humano, sed universam disciplinam naturalem fabularum complexum esse, docent. Sed quod illi in hac atque etiam in Physiologia una cum multis clarissimis Medicis hætenus laudabiliter annisi sunt, ut observationum atque experimentorum ope hæc disciplinas emendatioribus sisterent, in reliquis Medicinæ partibus unice Medicorum, ut qui hanc in se provinciam suscepissent, diligentiam id perficiendum reliquerunt. Atque utinam via, quam Philosophi præiverunt, pari in arte nostra industria calcaretur! Non enim alia hic incedendum est, neque nullius usus sunt in hoc itinere, quæ illi Medicis compararunt, sed restat, ut accuratis eorum, quæ in morbis vel sanitate etiam undecunque corpori nostro accidunt, observationibus parta nobis a Physicis arti faciendæ aptiora reddantur. Ceterum, qui Physicam nullum Practico præbere usum statuunt, non multum mihi ab similes videntur iis, qui si fabrum aliquem lignarium præstantiorum, aut nobiliorem quandam Architectum, sed in mathematicis disciplinis nunquam versatum, solo usu & imitatione eum sibi acquis-

villisse

viffe habitum observant, ut præclarum aliquod ædificium, vel elegans palatium unum vel alterum extruere possint, statim Mathematicorum postulationes vanas esse exclamant; quod in eo, qui Architecti nomen cum laude tueri velit, & Arithmeticæ, & Geometriæ, & Mechanicæ & Opticæ scientiam requirant; cum tamen sine harum disciplinarum principiis plurima ac solidissima pulcherrimaque ædificandi præcepta excogitari non potuisse, certum sit, & minus in illis versati gravissima sæpe in praxi committere peccata, nunc in levisimis hæere observari soleant. Alterum, quod a Medico requiri dixi, si officio suo primario fungi cum laude velit, in eo præcipue consistebat, ut earum rerum, quarum usus ad vitæ sanitatisque sustentationem atque morborum curationem necessarius est, vires & operandi rationem cognosceret. Multa hic nobis experientiam in ipsis curationibus atque usu quotidiano docere, non inficior; hanc tamen omne negotium conficere, aut parum ei inservire disciplinam naturalem, qui sibi persuadent, næ hi magnopere falluntur. Non urgebo nunc illud ab Hippocrate dictum, quod fallax experientia, & quod sine solidæ theoriæ corporis humani luminibus methodus hæc cognoscendi remediorum vires maxime insecure sit: etsi asserti hujus veritatem abiunde confirmant solæ e. g. illæ quæstiones de China Chinæ, per tot annos non sine vulgi admiratione agitatæ: cum inter Viros in arte expertissimos nondum convenire potuerit, an illa securum in febribus intermittentibus sit remedium, utraque parte, æque interdum frustra, ad experientiam provocante. Quod vero alteram methodum attinet, quæ vires remediorum a priori detegit, unicam nunc saltem Chymiam allegabo; cujus ope non modo ingens novorum remediorum copia a Paracelsi tempore inventa est, & ea nunc sine dubio longe concinniora, quam veteri more præparantur, sed etiam diu jam cognitorum vires feliciter subinde explorantur. Hanc tamen ipsam si quis ideo ad Philosophiam naturalem pertinere neget, quod seorsim a reliquis ejus partibus ad nostra fere tempora tractata ea fuit, quique in Chymia paulo magis versati Philosophorum per ignem sibi nomen sumpserunt, nihil fere cum reliquis Philosophis, præter appellationem

nem, commune habuerunt; eum erroris arguere nunc quidem parum referret. Mihi istud potius consideratione videtur dignum, quod quamdiu in Chymicorum tantummodo ea manibus fuit, non modo ingenti obscuritate laboraverit, quam tamen non vitium, sed laudem illi putant, sed ineptis multis, inutilibus falsisque hypothesebus & præceptis fuerit inquinata. Non is quidem ego sum, qui in Chymia nostris temporibus clara, certa atque stabilia omnia esse, aut Vobis, aut mihi ipsi persuadere cupiam. Utinam vero non longissime adhuc ab ista perfectione absit! Qui tamen ad hanc multo eam propius accessisse, postquam Boilii, Lemerii, Hombergii, Hoffmanni, Stahlii, Godofredi, Boulducci, alique celebres Physico-Chymici ei expolienda, illustranda ac augenda sedulam operam navaverunt, non clarissime videat, a Cimberis tenebris lucem meridiana distinguere hunc nescire oportet. Non frustra tanta a me nomina allegata sunt, sed ne diu Vobis, nobilissimi Philatri, circumspicienda sint scripta, unde discatis, quantum recentior Physica Chymia studium adjuverit; sed, ut tam feliciter susceptis laboribus admoniti, conjecturam faciatis, quanta auxilia hoc ab illa adhuc expectet, & quanta hæc, si quis ei rei manum admoveat & ingenium velit, polliceatur. Sed missis medicamentis dispiciamus, quod hic licet, paucissimis de iis rebus, quibus non minus sanitate integra fruentes quam morbis oppressi indigemus; ut quam ubique Medico lucem præferat Philosophia naturalis, appareat. Inter illas præcipuum sine dubio momentum trahit aër, ceu sine quo non magis vel minimo temporis spatio carere possumus, quam parte corporis maxime necessaria. Si vero dixerò, omnia, quæ de aëre nobis jam nota sunt, sunt autem permulta & præclara, Physicorum nos diligentia debere, nihil me illorum omnium non ignaris dicturum inexpectati puto. Speciminis loco nunc præcipuarum aëris proprietatum tantummodo mentionem faciam. Sunt hæc gravitas & elater. Non vero solum, eas aëri inesse Physici primi & solidissime demonstrarunt, sed etiam, quod admirabilius, diversos gravitatis & elasticitatis aëris in quolibet casu & loco gradus accurate determinare docuerunt. Mirabantur ab initio omnes invento-

rum

rum solertiam & sagacitatem, mox ne illi gloria sua sine invidia fruerentur, audita sunt voces, esse has inanes speculationes, quæ lufibus equidem aliquibus anſam in collegiis experimentalibus præbere poſſint, uſum de cetero nullum præbeant. Sed his etiam querelis tam egregie ſatiſfecerunt Phyſico-Medici nonnulli, ut hodie ſuam in hoc negotio ignorantiam nimis temere auditoribus foret proditurus, qui eas ſerio repetere vellet. Verſantur in omnium manibus ſcripta celeberrimorum Medicorum, qui poſt Ramazimum, Virum de arte noſtra inſigniter meritum, accuratas obſervationes barometrico-meteorologicas eum in ſinem inſtituerunt, ut conſtitutionum epidemicarum, & multorum aliorum, quæ ad ſanitatẽ & morbos pertinent, rationes tanto felicius evolverent: hæc conſulant, qui, an aëris conſideratio phyſica momenti aliquid in praxi habeat, ambigunt, & illa ſi minus exſpectationi ſuæ omni ex parte ſatiſfecerint, diſcant tamen inde, quomodo Phyſicæ auxilio teſtam hanc inchoatam, niſi pertendendo, at continuando, præclaram ſibi & arti præſtare rem poſſint. Mihi nunc id tantummodo addendum videtur, ſi tantum aër in C. N. influxum habet, ut vitæ noſtræ ac ſanitatis ratio ſingulis momentis ab illo immutetur, non alia magis re Medicum conſervatoris ſanitatis elogium mereri poſſe, quam ſi non modo, quis cuique aëris ſtatus optime conveniat, dicere, ſed etiam, ubi quærendus iſte ſit, determinare, & quem natura negat, arte comparare, ac præcipuum etiam multorum morborum remedium inde arceſſere ſciat. Vota hæc eſſe, non dubito, quin omnes conſiteantur; ceterum rationem, cur tantas ſpes inchoare velimus, nullam eſſe, multi forte dicant. Sed ut quorundam initium ab excellentibus Phyſico-Medicis nuper factum eſſe, præclara habemus teſtimonia, & ſæpe inſtrumento barometrico ad illa uſos eſſe inprimis Archiatros Pontificios non ſine magno Pontificum commodo conſtat: ita ut reliquis quoque, quæ adhuc ſuperſunt, deſideriis aliquando ſatiſfiat, jam pulcherrima jacta eſſe fundamenta non fruſtra mihi videor perſuaſus. Poſt aërem maximam nobis utilitatem aqua conſert. Multum vero intereſt ad ſanitatẽ recte tuendam diverſos bonitatis aquarum gradus accurate diſtinguere

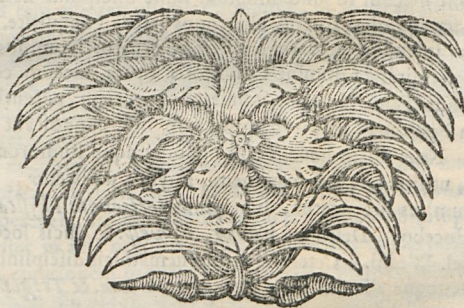
guere posse; cui rei quam varia subsidia suppeditet Physica, nemini, qui de aquarum proprietatibus judicare valet, dubium erit. Exempli loco illud diversis gravitatis aquarum gradibus dimetiendis & contentorum in iis quantitati explorandæ excogitatum instrumentum allegasse nunc sufficiat; quod neque sine sublimioris Physicæ scientia excogitari potuit, nec nisi ac illius probe gnaro recte quidem adhiberi posse, vano multorum labore didici. Ampla mihi restaret dicendi materia, si ea omnia, quæ vitæ & sanitati conservandæ idonea sunt, vel hanc varie immutant, vinorum, cerevisiarum & aliorum liquorum diversa genera, aquarum salubrium varietatem, ea, quæ aër secum vehere solet, vapores, fumos & reliqua attingere vellem. Sed huc exspatiari nunc non licet. Licebit tamen vel obiter saltim mentionem injicere quæstionis, tantopere olim & nostris etiam temporibus a Philosophis & Medicis agitata: an & quem astra, in primis vero luna, influxum in corpus nostrum habeat; ut, quæ supra nos posita sunt, ad nos etiam pertinere pateat. Nemo certe Medicorum ultra spheram suam problema illud tam esse remotum arbitrabitur, ut suam in medium afferre solutionem non audeat: quam hæc tamen sine Philosophiæ naturalis scientia parum reperiri apta & solida possit, mira, quæ olim in hac re a multis vulgata sunt somnia, & quæ adhuc passim circumferuntur aniles fabulæ, etsi, ut eas de hominum pectoribus evellerent recentiores vanitatem hypothesium, quibus illæ nituntur, solidissime coarguerint, neminem dubitare sinent. Sed hæc de re conferri potest dissertatio mea: *de influxu lune in corpus humanum*. Superesset, ut quid auxilii & lucis Medico Philosophia naturalis præstet in illis negotiis, quæ ad sanitatis conservationem & morborum curationem proprie non spectant, ostenderem: ubi ea, super quas toto die Medicorum judicia requiruntur, quæstiones de incantationibus, de veneficiis, de diaboli potentia in corpus humanum, de partu leptimestri ac octimestri, de energumenis, aliæque hujus generis quam plurimæ amplissimo sermone ansam præbituræ forent. Sed vela nunc contrahenda sunt. Sufficiat mihi, hæcenus ostendisse, Medicum non modo sine turpitudine Physicæ studium negli-

negligere, sed etiam officio suo primario illa destitutum satisfacere non posse. Subjungam tamen huic discursui Celeberrimi quondam Philosophi, Jo. Christ. Sturmii hac de re iudicium: ut videatis, quam opibus nostris, quas nos quidem contemnendas putamus, invident illi, qui, quantum earum nobis accessit, tantum de suis detractum esse, probe intelligunt. Ita vero is quærit: *quid amabo, Medicina superesset futurum, præter meram medicandi imperitiam, si Physiologiam suam particularem, si anatomicam, botanicam, chymicam suam notitiam, quæ re vera partes Physicæ sunt, si Pathologiam etiam suam suo toti restituere necessum haberent?* Vid. ej. Phyl. hypoth. prælimin. Art. IV. §. 2. quamvis præter hæc divitias a Physica ad Medicinam multas adhuc alias pervenisse ex supra dictis constare queat.

Agite igitur, quotquot Medicinam plene ac solide perdiscere animus est, ut non modo vel ægris vel aliis aliquando aliam methodi medendi rationem, præter miserum istud: Ipse dixit, allegare; sed ipsi etiam ad illam amplificandam conferre aliquid possitis, expatiamini mecum in amœnissimum hunc disciplinæ naturalis campum & semina olim fructus uberrimos latura conquirite. Reliquos natalium splendore & varia eruditione ornatos Dominos Studiosos invito, ut miranda summi Conditoris opera mecum contemplari velint, quo Tanti Numinis infinitam sapientiam, potentiam & immensam bonitatem magis magisque in illis cognoscant, & admirentur. Non solum hanc Vobis, quodcumque studiorum genus elegeitis, utilitatem, etiam maximam, Physica pollicetur. Sed quanta Vestrum res hic agatur, sub ipsum *lectionum Physicarum* auspiciam edocebo. Destinavi his *hor. V. vesp.* & ducis loco compendium Cel. Wolfii. Ceterum ex mathematicis disciplinis *hor. VIII.* vel quæcumque alia placuerit, *Aritmet. Geom. & Trigonometr.* explicabo, non defuturus iis, qui alias partes, vel in primis Elementa Math. a Cel. Wolfio latino idiomate edita audire volent. Quod Medicinam atinet, quam præcipue, quantum quidem penes me erit, & ad ductum rationis & experientiæ urgere constitui, jam in Catalogo *lectionum Physiologiam & Hygieinem hor. X.* me traditurum

14 PROGRAMMA DE PHYSICA CUM MEDICINA CONJ.

diturum promisi, sed si nobilissimi Domini Philiatrici operam meam in aliis quoque Medicinæ partibus desiderabunt, nunquam illis in me mora ulla erit. Præbit nobis in his lectionibus Venerandus noster Hofmannus. Ad *publicas lectiones, quibus de aquis, tam aliis, quam in specie sic dictis salubribus*, ex observationibus physicis & medicis philosophari *hor. 11. diebus Lune, Martis & Jovis* constitui, invito, quibuscunque hæc nosse interest. Adhibebo ubique eam fidem & diligentiam, quam Vestræ omnium, Nobilissimi Domini, utilitati præstari a me decet: Privatæ lectionum B. C. D. d. 16. huj. mens. & publicarum d. 23. initium facturus. Adeste igitur, quotquot libet vel licet, Vestraque meam diligentiam acuite. Ita me benevolentia Vestra trado & commendo. Dab. Halæ d. 7. Octobr. A. O. R. cio 1000xxiv.

Ja 1586

ULB Halle

3

001 508 687

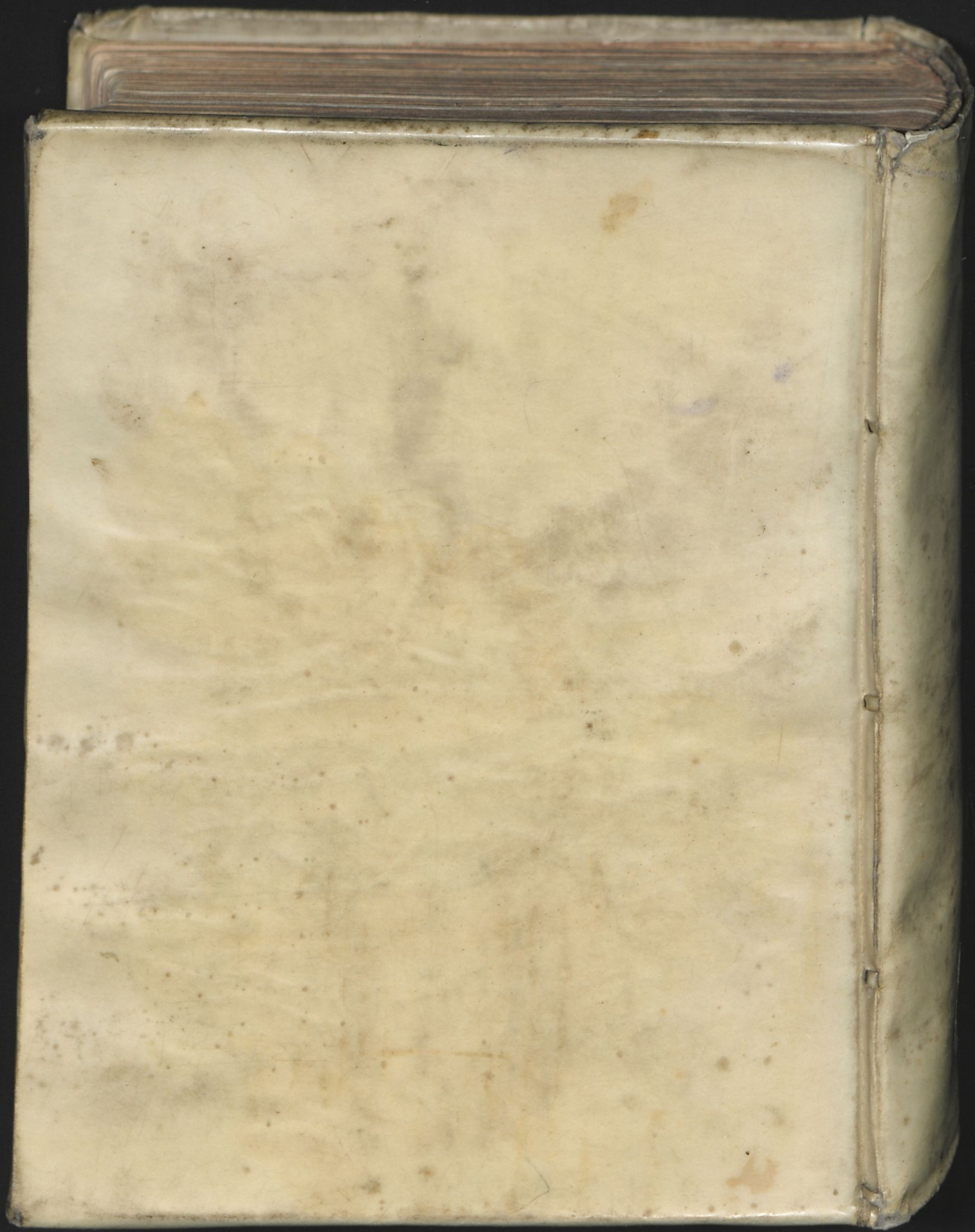

St

VD 78

VD 78

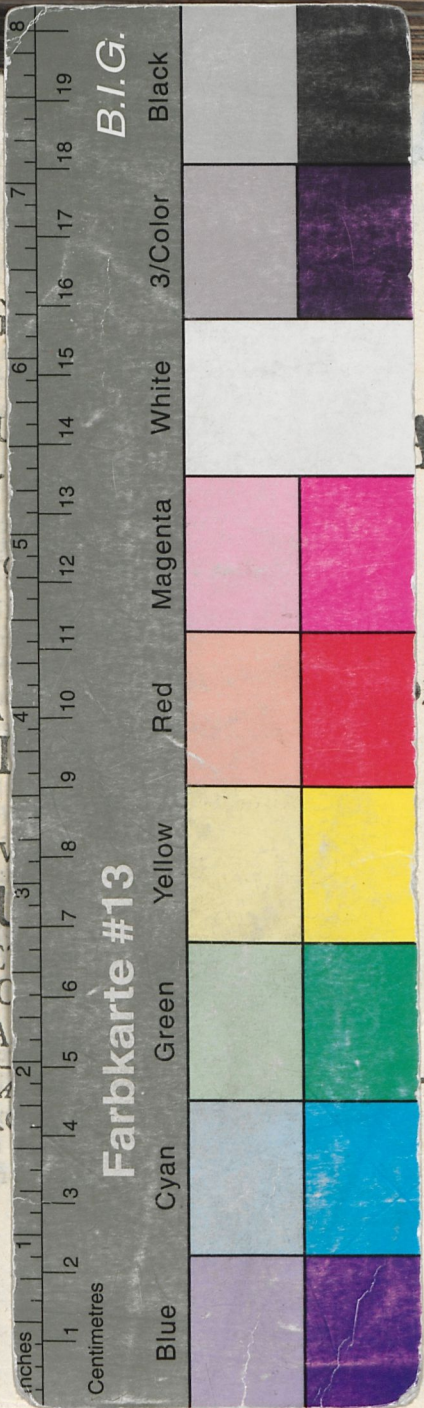

PROG
PHYSICA CU
CONJU

DOMINOS
NATALIUM DECORE
ORNA
AD LECTI
HOC SEMESTRI
INV

D. PETRU
MEDICINÆ E
PROFESSO
D. VIII. OCTOBR. A

HALAE MA
LITTERIS IOAN. FRID. KR

21

A

E

U.

